

IEAs RAPPORT NZE2050, REGJERINGENS KLIMAPLAN OG PERSPEKTIVMELDING 2021

Alf Engdal, Besteforeldrenes klimaaksjon

Regjeringens Klimaplan av 2021 - K2021 - samt regjeringens Perspektivmelding 2021 - PM2021 - trekker opp de lange linjene for norsk petroleums- og klimapolitikk framover.

Det internasjonale energibyrået IEA har nettopp gitt ut rapporten Net Zero Emission 2050 – NZE2050. Rapporten peker på en mulig og nødvendig utvikling fram mot 2050 dersom vi skal nå Paris-avtalens mål om å begrense global oppvarming til maksimalt 1,5 grader. Publisering av rapporten ledsages av noen interessante foredrag med **direktør i IEA, Fatih Berol**, i spissen. Foredragene ligger tilgjengelig på nett.

Besteforeldrenes klimaaksjon (BKA) har sett på K2021 og PM2021 sammenholdt med NZE2050 på noen viktige områder:

1. Utslipp av klimagasser
2. Petroleumsproduksjon
3. Videre investeringer i fossil energi
4. Fortsatt økonomisk vekst
5. Internasjonal klimafinansiering

1. Utslipp og utslippskrav

Regjeringens klimaplan, fremlagt i januar 2021 angir et mål om 50 % kutt i utslipp av norske klimagasser innen 2050. Ambisjonen er senere økt til 55 %.

Her må en være oppmerksom på følgende:

- Klimaplanen dreier seg i hovedsak om ikke-kvotepliktige utslipp. I PM2021 angis et reduksjonsmål på 45 %. Det er usikkert hvorfor det er avvik mellom Klimaplanen og Perspektivmeldingen. Ambisjonene blir lavere hvis en regner inn de kvotepliktige utslippene, men her kan fremtidige endringer i EUs politikk få innvirkning.
- Klimaplanen og målene i PM2021 omfatter ikke internasjonale utslipp knyttet til norsk forbruk, det vil si utslipp i produsentland og utslipp knyttet til varetransport. Sverige måler slike utslipp, det gjør ikke Norge. I Sverige utgjør den internasjonale delen mellom 55 % og 60 % av det totale utslippet knyttet til det nasjonale forbruket.
- Utslipp internasjonalt knyttet til forbrenning av eksportert norsk olje og gass inngår ikke i det norske klimaregnskapet. Slike utslipp utgjør 500 – 750 Mtonn per år, eller mellom 10 og 15 ganger Norges territoriale utslipp som er fokus for norsk klimapolitikk.

De norske målene om territoriale utslipp er over eller i tråd med målene i NZE2050. Spørsmålet er om Norge har mulighet til å nå målene. Norge har feilet på utslippsmål definert i 2008 og i 2012. Da tilsa målene årlige utslippsreduksjoner på mellom 2 og 4 %. Målet om 50 % reduksjon innen 2030 krever en årlig reduksjon på 7 %, altså en vesentlig høyere ambisjon. Det sier seg selv at dette blir svært krevende.

Sannsynligvis vil Norge på slutten av 10-året måtte gå til omfattende kjøp av klimakvoter for å nå de nasjonale, territoriale utslippsmålene. Da vil vi i tilfelle ikke bidra i den dugnaden NZE2050 definerer som nødvendig for alle nasjoner å bidra i.

2. Petroleumsproduksjon

PM2021 angir at norsk produksjon skal reduseres med **65 %** i 2050 i forhold til 2020. Fram mot 2030 skal produksjonen øke med i gjennomsnitt 8 % per år, med en topp i 2024-25. En skal fortsette med leting etter olje og åpning av nye oljefelt. Det er ikke satt en sluttdato for oljevirkosomheten.

NZE2050 angir at oljeproduksjonen globalt vil reduseres med 75 % innen 2050. OPECs andel av produksjonen vil øke fra 34 % i 2020 til 52 % i 2050. Dette fordi OPEC-landene på grunn av lave produksjonskostnader og sin avhengighet av oljeeksport, gjennom politikk og priskrig vil overta stadig større deler av markedet. Tallene betyr at verden utenfor OPEC må redusere sin oljeproduksjon med **83 %** fra 2020 til 2050.

Gasseksport vil tilsvarende reduseres med litt over 60 % fra 2020 til 2050. Samtidig vil Russland pluss Midt-Østen, dvs. størstedelen av OPEC, øke sin andel fra 35 % til 55 %. Omregning her tilsier at øvrige land må redusere sin produksjon med **75 %** fra 2020 til 2050.

Dersom Norge holder fast på en produksjonsreduksjon til 2050 på **65 %** av 2020-nivå, betyr det at Norge vil stå for en stadig økende andel av petroleumsproduksjonen utenfor OPEC, alternativt at vi planlegger for overproduksjon. Overproduksjon vil innebære stor økonomisk risiko, en risiko som i stor grad vil bæres av staten dersom nåværende petroleumsskatteregimet opprettholdes.

3. Videre investeringer i fossil energi.

I følge PM2021 vil Norge fortsette med investeringer i petroleumsproduksjon, både med leting etter mer olje, utbygging av nye felt der det er påvist olje samt videre utvikling av eksisterende felt.

NZE2050 sier at investeringer i petroleumsproduksjon bør stoppe allerede inneværende år. Her er det mange som tolker det til å bety at vi skal stoppe all oljeleting. Det direktør i IEA, Fatih Berol, eksplisitt sier i sitt foredrag er vi skal stoppe fossile investeringer. Det må leses slik at det også omfatter nye investeringer i allerede påviste oljefelt og nye investeringer i eksisterende produksjonsanlegg. Altså vesentlig mer gjennomgripende enn det ville være å slutte med oljeleting. Men her er IEA litt uklar. Følgende er hentet fra rapporten: *'There is no need for investment in new fossil fuel supply in our net zero pathway. Beyond projects already committed as of 2021, there are no new oil and gas fields approved for development in our pathway, and no new coal mines or mine extensions are required'*.

Bartol advarer om at det vil være økonomisk risiko knyttet til slike investeringer, men at det nå først og fremst er klimaet og tilgjengelig CO2-budsjett ved en begrensning på 1,5 grader som ligger bak en slik retningsangivelse.

4. Fortsatt økonomiske vekst

IEA-rapporten er utarbeidet i nært samarbeid med IMF. De legger til grunn en vekst i global BNP på 45 % fra 2020 til 2030 og videre til 100 % vekst innen 2050. De tilsvarende tall for Norge er ifølge PM2021 litt over 20 % og litt over 70 %. Norsk økonomi skal altså prosentvis vokse mindre enn resten av verden. Det er bra, men så er jo også utgangspunktet helt forskjellig.

Tar vi befolkningsveksten i betraktning blir er det enda større grunn til å sette spørsmålstegn ved Norges planer om økonomisk vekst. Norges befolkning er ventet å øke med 10 % fra 2020 til 2050, verdens befolkning vil øke med 25 % i samme periode. Omregnet vil **BNP per innbygger** i Norge

vokse med mellom 50 og 55 % til 2050 mens tilsvarende vekst globalt vil være ca. 60 %. BNP per innbygger i Norge ligger i dag på litt over 600 000 kroner per år. Det er ca. 4 ganger mer enn gjennomsnittlig BNP globalt. Norge skal altså øke sin BNP per innbygger med over 300 000 kroner i året, mens resten av verden skal øke med i gjennomsnitt 90 000 kroner i året. *Hvordan kan norske politikere forsvare at vi skal fortsette på denne måten?* Vi burde nå heller gi rom for økonomisk vekst i fremvoksende økonomier.

Men her er vi kanskje også ved den største svakheten i NZE2050. Det forventes fortsatt sterk global økonomisk vekst. Spørsmålet er om dette er mulig innenfor et bærekraftscenario. Derfor bruker rapporten mye plass på å diskutere vesentlige problemer og risiko ved en slik vekst, som for eksempel tilgang til den mengden metaller som blir nødvendig for å realisere overgangen til et nullutslippssamfunn. Etterspørselen etter kritiske mineraler for fossilfri energiproduksjon vil for eksempel øke med en faktor på mellom 6 og 7 fra 2020 til 2050.

Rapporten behandler også bioenergi og påpeker at produksjon av slik energi ikke skal gå ut over matproduksjon og ikke føre til avskoging. *Hvor realistisk er det?*

Rapporten påpeker videre at den plan som skisseres i NZE2050 ikke vil gå ut over artsmangfold og ferskvannsressurser. *Det er meget tvilsomt om det er mulig.*

På disse områdene er det grunn til å se mer på rapporten og dens konklusjoner.

5. Internasjonal klimafinansiering.

Direktør Fatih Berol avslutter foredragene med en sterk appell til rike land om å bidra vesentlig til fossilfri energiutvikling i utviklingsland. *Uten slik støtte er det ifølge ham ikke mulig å nå målet om Net Zero Emission 2050!*

Vi i BKA støtter oss her på rapporten '*Norway's fair share of meeting the Paris Agreement*', utarbeidet i 2018 av Kirkens Nødhjelp m. fl. Rapporten anslår Norges ansvar til å være 65 mrd. norske kroner årlig i bistand til globale utslippskutt og til tilpasning til et endret klima. Grunnlaget er vår økonomiske posisjon samt vårt ansvar for utslipp gjennom vår oljeproduksjon og vårt forbruk siden 1970.

Beløpet på 65 mrd. kroner må komme i tillegg til øvrig bistand som ifølge PM2021 fortsatt vil ligge på 1 % av brutto nasjonalinntekt, eller noe under 40 mrd. årlig. Av dette er en relativt liten andel tenkt som klimaorientert bistand.